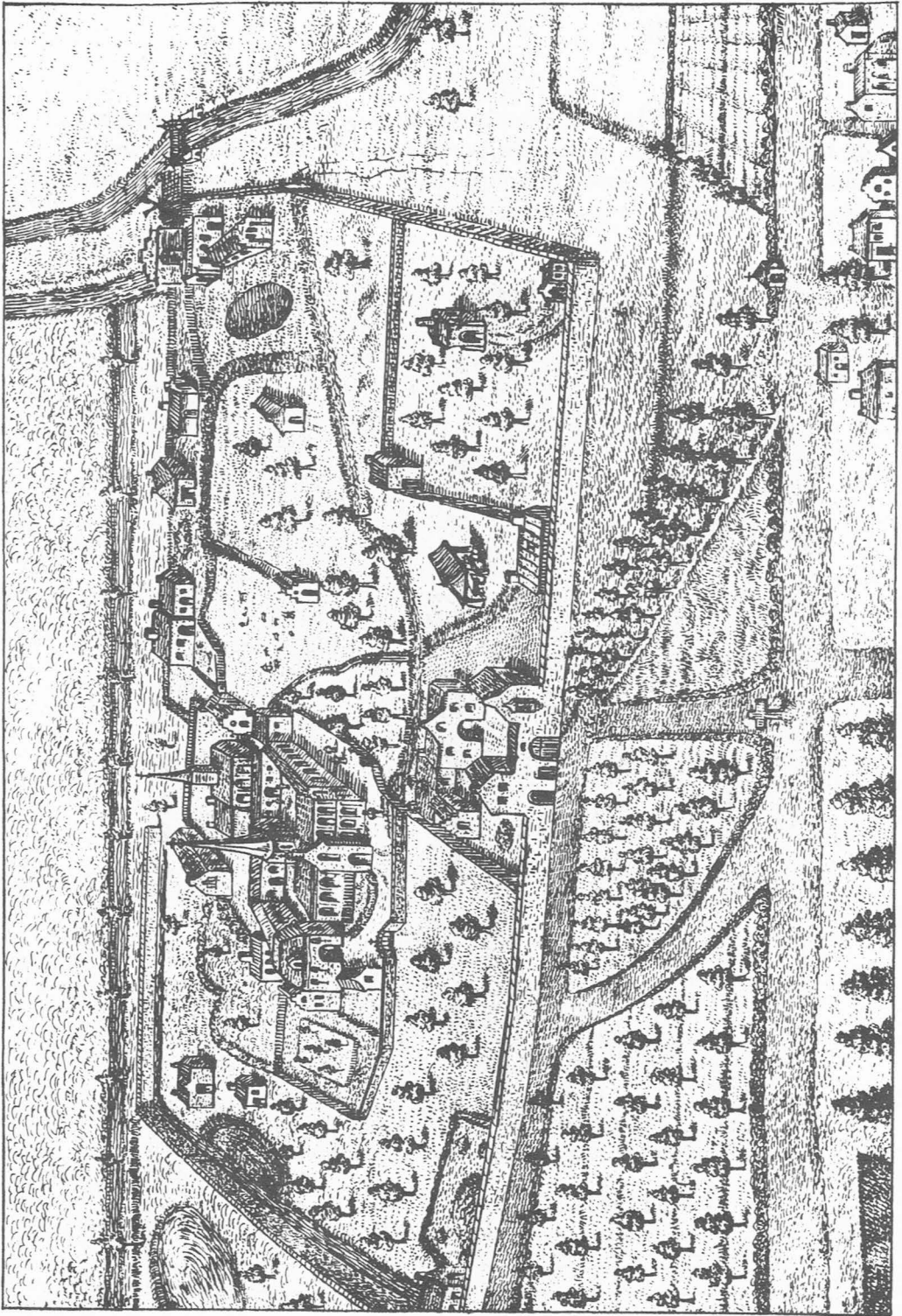

De Baudelo-abdij

Een benediktijn, uit het einde van de twaalfde eeuw, der Sint-Pietersabdij te Gent : Baldewijn of Boudewijn van Bocla (Boekel) verliet de abdij, alwaar hij als elfjarige knaap was ingetreden, om met de toestemming van zijn abt een klooster te stichten te Sinaai.

· Zicht op der Abdij van BAUDELOO .
naar den stonnik horenbaut (Staatsarchief Gené)

Dit gebeurde in 1199 op gronden geschonken door de graaf van Vlaanderen : Boudewijn IX van Constantinopel.

Die plaats droeg de naam van : Bodelo of Boudelo, wat betekent : beboste streek van Boude (Boudewijn ?). Bocla stierf in 1204.

Op 21 maart 1098 werd door een benediktijn : Robert de Molesnes, te Citeaux, een orde gesticht : de Cisterciënzers, die een strengere toepassing van de regels van Sint-Benediktus inhoudt. Robert werd later heilig verklaard.

Deze orde kreeg nog meer betekenis door Sint-Bernardus, die in 1114, nog jong zijnde, de abdij van Clairvaux oprichtte, de monniken worden dan soms ook Bernardijnen genoemd. Hij leefde van 1090 tot 1153.

Enige jaren na de dood van Bocla, op 9 februari 1235, werd zijn klooster verheven tot cisterciënzerabdij, door de abt van Clairvaux en onder het gezag van de abdij van Cambron, wat de abt en de monniken aanvaardden.

Reeds op 17 maart 1255 nam paus Gregorius IX de abdij onder zijn bescherming en droeg ze op aan de Heilige Petrus.

Vanaf haar stichting kreeg ze, zoals gewoonlijk, veel schenkingen.

In 1381 werd de abdij te Sinaai geplunderd door de Gentenaars onder de leiding van Raas van de Voorde en een tweede maal in 1382 onder Frans Ackerman, omdat de monniken openlijk partij kozen voor Lodewijk van Male, in zijn strijd tegen Gent.

Tijdens de oorlog van Gent tegen Filips de Goede brachten de Gentenaars onder Jan de Vos, in mei 1452, ook veel schade toe aan de abdij, ze 'pijlgierde (plunderden) en beroofde teeneghadere (geheel en al) steckende daerenboven ooc tvier daerinne by twelcke sy gheel ende al verginck, ghereserveert alleenlick die kercke'. Op 8 augustus 1578 verwoestten opnieuw, maar nu de Gentse calvinisten, de abdij door vernieling en brand.

De paters vluchtten naar Keulen en keerden eind 1584 naar Vlaanderen terug.

Gezien de grondige vernietiging konden ze hun abdij niet meer betrekken en kwamen naar Gent. Te Sinaai zijn er nog wat karige overblijfsels van de gebouwen te zien.

Hier had ze een 'refugium' voor in tijden van nood, binnen de muren van de stad zoals andere abdijen ook deden, om een veilige toevlucht te zoeken. Op te merken valt dat in de stad, vanwege de bevolking, die veiligheid zeer relatief was !

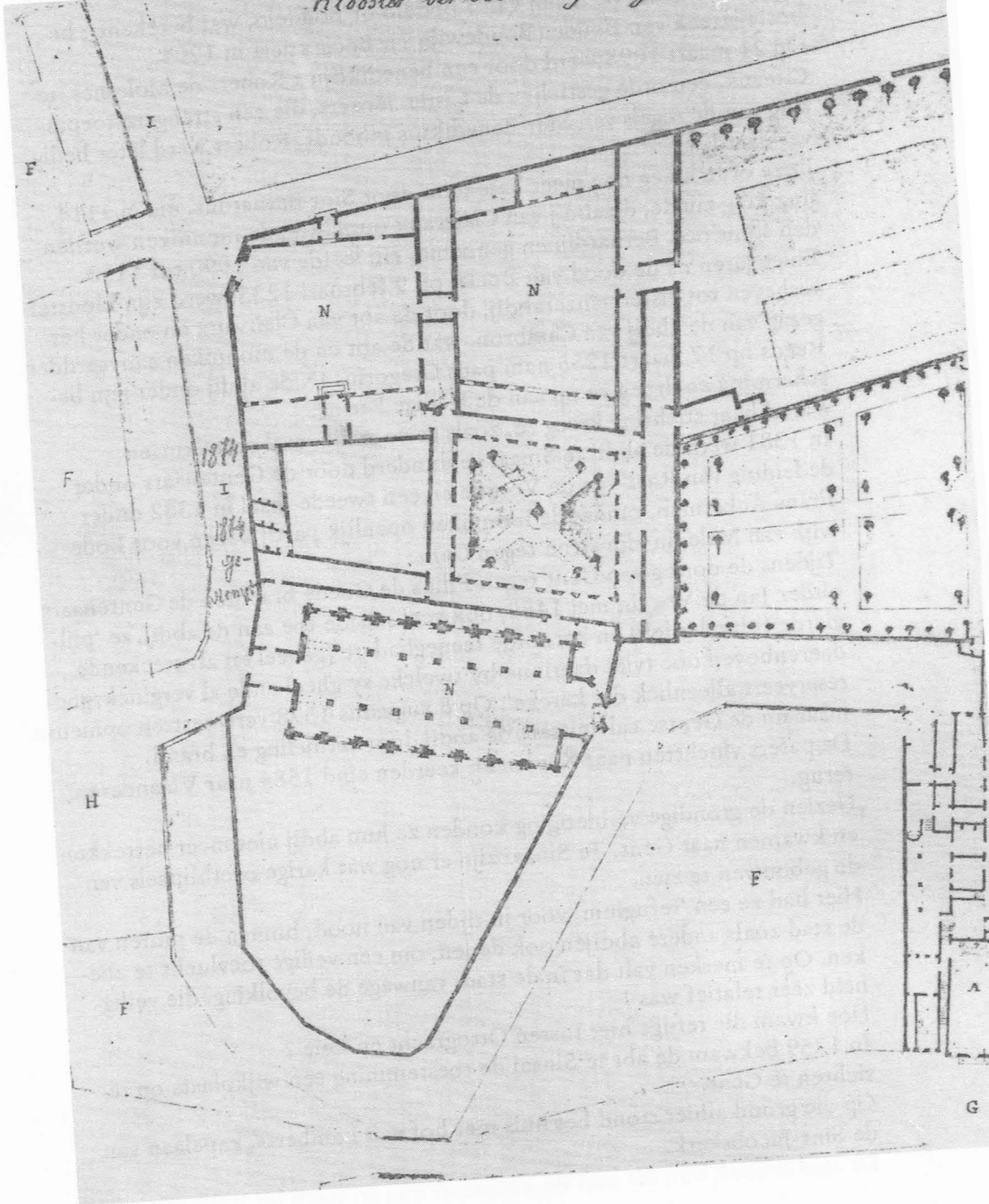
Hoe kwam die refuge hier tussen Ottogracht en Leie ?

In 1259 bekwam de abt te Sinaai de toestemming een wijkplaats op te richten te Gent.

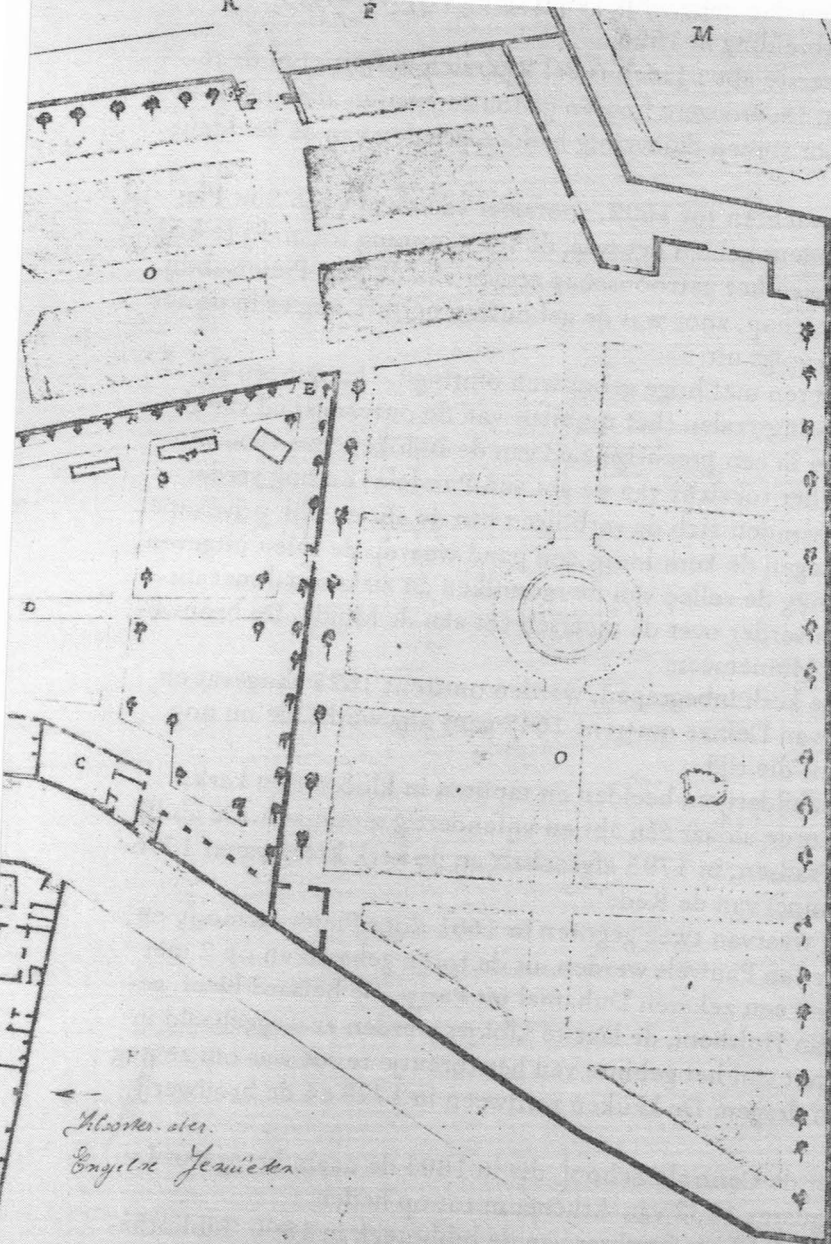
Op die grond alhier stond het huis met hof van Lamberts, kapelaan van de Sint-Jacobskerk.

De stad schonk hun dit huis en voegde er nog gronden bij, zelfs tot aan

Klooster der voormalige Engelsche Jesuiten in Jaer 17

K F M L

- A. Klooster en kapel.
- B brugghen over het Boudeloo leyden.
- C. Brouwerij.
- D hof, groot 29 1/2 roeden.
- E loegank in den hof der abdye van Boudeloo.
- F particuliere huizen.
- G Steendam.
- H Klyne botermerkt.
- I Oltgragt.
- K. Oudeveste.
- L Riviere de Ley.
- M Peerden meersch.
- N Klooster en kerk der abdye van Boudeloo.
- O. Hof.

Absorber. der
Engel. Jeaueten.

de Leie, mits betaling van een jaarlijkse rente.

De gebouwen werden dan geleidelijk vergroot en vermeerderd en stonden op hun grootste uitbreiding in 1526.

In 1584 kwam de eerste abt : Jacobus del Rio, zich definitief in de refuge alhier vestigen. De vroegere houten gebouwen waren allen reeds in 1526 vervangen door stenen die weinig hadden geleden van de beeldenstormers.

Del Rio diende te wachten tot 1602, vooraleer van de abt van Sint-Pieters Columbanus, wiens gebied het was, de toestemming tot abdij te krijgen met erkenning van het patroonschap erover van de Sint-Pietersabdij. De kloostergemeenschap, voor wat de gebouwen betreft, zag er in de zeventiende eeuw als volgt uit :

Twee vierkante koeren met hoge gebouwen omringd. Langsheen de Ottogracht de ontvangstzalen (het mobiliair van de ontvangszaal van de abt bevindt zich nu in een prachtige zaal van de Bijloke, deze vrouwenabdij stond onder het toezicht van de abt van Baudelo) en nog verder langs het water bevonden zich de verblijven van de abt en zijn privékapel. Omheen de koer tegen de kerk loopt een pand waarop de zalen uitgeven, met op de verdieping de cellen van de monniken en ziekenzaal met uitzicht op de hof en verder over de meersen tot aan de Muide. De brouwerij stond tegen de Minnemeers.

Alle gebouwen, de kerk inbegrepen, werden omtrent 1625 aangevat en onder de abt Jan van Deinze omtrent 1647 gans afgewerkt, de nu nog bestaanden zijn uit die tijd.

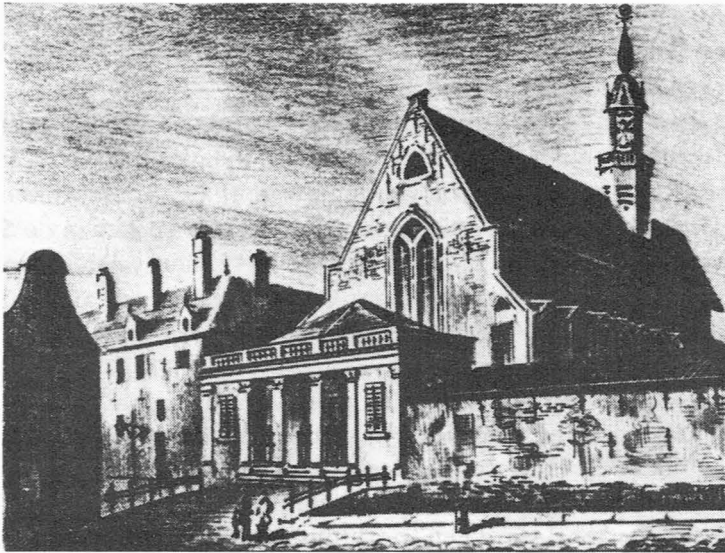
Er waren aldaar schilderijen, beelden en tapijten in klooster en kerk.

In 1780 telde de orde aldaar één abt en vijfendertig monniken. De abdij werd, onder de Fransen, in 1795 afgeschaft en de kerk kreeg vanaf 1796 de naam van 'Tempel van de Rede'.

De drie klokken, waarvan twee gegoten in 1661 door Pieter Hemony en één in 1715 door Jan Pauwels werden uit de toren gehaald en op 2 mei 1797 verkocht aan een zekeren Duhamel uit Parijs. De beiaard bleef, gered door Karel van Hulthem, de laatste klokjes werden er weggehaald in 1979 daar het hout van het gebinte van het torentje te rot was om ze nog verder te kunnen dragen. De keuken verdween in 1798 en de brouwerij één jaar later.

In 1797 kwam er de Centrale School, die in 1803 de naam kreeg van Lycée en op 13 augustus 1832 van Atheneum tot op heden.

Ten tijde van van Hulthem, stichter van de bibliotheek in 1800 'Bibliothèque Départementale', werden hier veel boeken en handschriften ondergebracht, door de Fransen uit meerdere abdijen en kloosters in en rond Gent medegenomen. Hier is het begin van de latere hogeschoolbibliotheek. De boekerij der universiteit verhuisde er in 1942 en deze van de stad is

er nog alhoewel reeds een groot deel is overgebracht naar een gebouw aan de Kouter.

Het huidige gedeelte met de neoclassicistische portiek is uit 1820, langs de straatkant staan er namen op vermeld, die zijn : Karel van Hulthem als eerste bibliothecaris met als jaartal 1832, de laatste A Wagener 1896, met daartussen drieëntwintig namen van anderen.

De voormelde portiek met de nevenstaande, witte gebouwen, ook uit 1820 verduiken de ouden.

Vóór die toegang lag een brug : het Biblioteekbrugskens over de Otto-gracht in 1873 opgevuld. Nog andere brugskens over die waterloop waren : het Wolf-Baudelo- of Atheneumsbrugskens, het Langelkens- of Struivelbrugskens en het Hofkens- of Spellenbrugskens.

Achter en neven de abdij bevond zich de hof met moestuin en kruidtuin, eigendom van het klooster.

Kort nadat de paters er weg waren kwam hier de beroemde plantentuin van Gent, aangelegd door Bernard Coppens in 1797 naar de tekeningen van J.B. Pisson en in 1906 overgebracht dicht tegen de gebouwen van de Normaalschool in de Karel, Lodewijk Ledeganckstraat.

Het was een zeer mooie tuin, de prachtigste na die van Parijs, schreef men, met binnenlandse, buitenlandse en zeldzame planten in verwarmde serres en broeikassen. In de 'orangerie' stond een rijke verzameling oranjebomen, in het midden van de tuin een tamelijk grote vijver die in verbinding stond met de Leie.

Eén der twee toegangen was de huidige Dodoneusdreef, uitgevende aan de Steendam tussen de nummers der huizen 27 en 29 aldaar.

De laatste abt : Engelbertus Delforterie deed in 1779 nog werken uitvoe-

ren aan de gebouwen. Hij kocht ook dezen van de Engelse Jezuïten, aan de Steendam, in 1776, daar de Sociëteit van Jezus op 21 juli 1773 werd opgeheven door Paus Clemens XIV.

Dit klooster had toegang tot de hof van Baudelo met een brugje over het Baudeloleitje, een zijtak van de Ottogracht, die uitkwam in de Leie.

De gebouwen van de Jezuïten werden omtrent 1777 afgebroken en in de plaats kwam het huidige, grote gebouw, nu nummer 25 aan de Steendam, in classicistische of Lod. XVI-stijl dat tot 1845 dienst deed als bisschoppelijk paleis, daarna de school 'Saint-Georges' en nu een afdeling van het Sint-Lievenscollege : Vrije Handelsschool Sint Joris, afdeling Handel en Boekhouden, Moderne Talen.

In de nacht van 5 op 6 maart 1834 greep vóór het gebouw, in die tijd betrokken door de bisschop : François van de Velde, een 'scharminkel gegeven aan den Bisschop door jongelieden der deftige clas om hunne ontweirding te doen blijken voor het stichten eener Katolieke Universiteit'. Over die gebeurtenis werd een spotprent getekend, genoemd : 'D'attaque van de waterhonden', de studenten worden met water bespoten vanuit een brandslang bediend door twee pompende brandweermannen en opgejaagd door honden.

Eén der manifestanten roept naar de spuitende pompiers : 'Van die boone en zult gij geen goede vrugten kweeken !'.

De Jezuïten kwamen te Gent terug in 1823 en vestigden zich in een deel van de abdij van Oost-Eeklo aan de huidige Posteernestraat.

De kerk aldaar bestaat nog, op 11 september 1944 om zeven uur 's morgens werd pater Joliet, terwijl hij de mis opdroeg, er door een Duitse granaat, vóór het altaar, gedood.

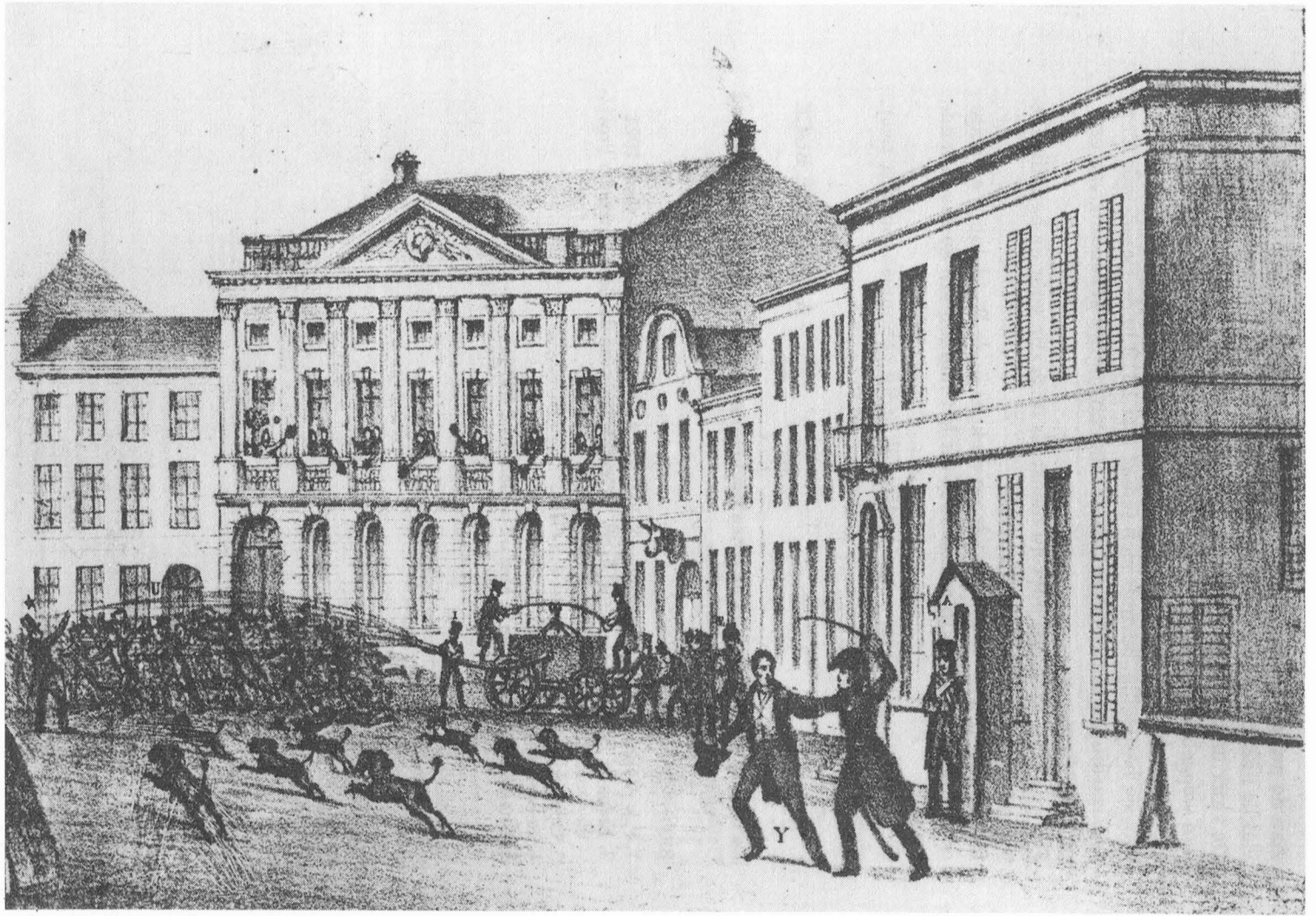
Het wapen van de Baudeloabdij was : twee gouden, gekruiste abtstaven onder een ster van hetzelfde, op een veld van keel. De spreuk : 'Stella Duce' = 'De ster leidt U'.

Welke gebouwen van de abdij blijven er op heden nog over : de grote kapel met het ranke torentje, ze is meer een kleine kerk, driebeukig, de bouw is gotiek der vijftiende eeuw met witte Balegemse zandsteen, de achtergevel, zichtbaar vanuit de Ottogracht, heeft drie 'oculi'.

Binnenin is alles in renaissancestijl, om het bedehuis te verdelen in drie beuken staan er twee rijen van zes gotische, hoge zuilen. Geen zij- noch andere kapellen.

Het spitse torentje met windwijzer is barok, nog niet lang geleden hersteld, maar de laatste klokjes van de beiaard, weggehaald, zijn nog niet terug.

Binnenin, aan de muren, zijn er op vier plaatsen wit marmeren, platte beeldhouwwerken te zien, ze stellen mannekoppen voor, waarschijnlijk abten, sommigen met een kruis, anderen niet maar allen met 'puti'.

Atlas Goetgebuer, Stadsarchief Gent.

Aan de muren kan men nog gemakkelijk de plaatsen zien — ondiepe vlakke nissen — waarin schilderijen hingen.

De vloer in witte en zwarte marmeren tegels werd nog niet zolang geleden weggebroken en vervangen door een ordinaire in beton.

Het orgel dat op 5 september 1765 de negenjarige Wolfgang, Amadeus Mozart bespeelde, bevindt zich sedert mei 1819 in de Hervormde Kerk te Vlaardingen in Nederland, wederom een spijtige schending van ons patrimonium.

Het gewezen bedehuis doet nu dienst als magazijn voor de benodigdheden van het Koninklijk Atheneum.

De gebouwen aan de achterzijde op de koer in de Baudelohof en langs de Baudelostraat zijn in renaissance uit het midden van de zeventiende eeuw.

Er blijft dus, gelukkig, nog een tamelijk groot gebouwencomplex over, eigendom van de staat.

ALFONS DE BUCK

De tekst is een uittreksel uit de noten van hoofdstuk XII van het boek 'De duizend Gentenaars', door bovenvermelde.

BRONNENVERMELDING

1. P.J. Vyncke — Geschiedkundige Schets der Abdij van Bourdeloo — Gent 1921.
 2. Frans de Potter en Jan Broeckaert — Geschiedenis van de Gemeenten der Provincie Oost-Vlaanderen (Sinaai) Gent 1864.
 3. Opzoekingen in het Archief van Gent.
 4. Bezoek terplaats.
 5. Ghendtsche Tydinghen — Mozart te Gent nr 2 1975.
-